

Høringsnotat fra NHO Geneo til Prop. 1 S (2026-2027) Helse- og omsorgskomiteen

NHO Geneo vil berømme regjeringen for at den i forslaget til statsbudsjett for 2027 gir produktivitet, omstilling og bærekraft en langt mer sentral plass enn tidligere, blant annet gjennom økt aktivitetsfinansiering, satsing på teknologi, styrket beredskap og sterkere vekt på innovasjon og digitalisering.

Ifølge våre beregninger trenger helse- og velferdstjenestene en produktivitetsvekst på om lag 2 prosent årlig. Regjeringens ressursforbedringsmål på 0,55 prosent i spesialisthelsetjenesten er et steg i riktig retning, men ikke nok til å sikre fremtidige generasjoner likeverdige og rettighetsbaserte helse- og omsorgstjenester.

Kap. 702 Helseberedskap og forsyningssikkerhet

NHO Geneo støtter regjeringens økte oppmerksomhet om legemiddelberedskap, medisinsk utstyr, forsyningssikkerhet, beredskapslagring og samarbeid med Norden og EU. Samtidig mener vi at beredskapsoppgaver i for stor grad finansieres gjennom ordinære driftsbudsjetter. Beredskapslagring, logistikk og forsyningssikkerhet må finansieres som beredskap og ikke konkurrere med pasientbehandling om de samme midlene.

Vi mener også at norsk legemiddelindustri, medisinsk utstyrsindustri og helseteknologibedrifter må inkluderes som strategiske partnere i totalberedskapen.

Kap. 717 Legemiddeltiltak

NHO Geneo registrerer enkelte positive tiltak på legemiddelområdet, blant annet:

- 55 mill. kroner til forebygging av RS-virus hos spedbarn
- 11 mill. kroner til Norsk legemiddelhåndbok
- 10,7 mill. kroner til Nasjonalt kompetansenettverk for legemidler til barn
- 86,7 mill. kroner til kompensasjon for grossistenes beredskapslagring av legemidler

Men budsjettet undervurderer betydningen av nye og innovative legemidler. Dette er ikke bare en kostnad for helsevesenet, men vil også bidra til positive ringvirkninger som færre sykehusinnleggelser, redusert behov for tjenester, økt arbeidsdeltakelse, bedre livskvalitet og redusert sykdomsbyrde i befolkningen.

Kliniske studier, helsenæring og legemiddelberedskap

NHO Geneo støtter regjeringens ambisjoner om å gjøre Norge til et av Europas mest attraktive land for industrifinansierte kliniske studier og bedre bruk av helsedata. Det er positivt at budsjettet viderefører satsingen på kliniske studier gjennom NorTrials under kap. 732 og omtaler forskning, innovasjon og helsenæring som sentrale virkemidler for bærekraftige helse- og omsorgstjenester.

Budsjettforslaget inneholder imidlertid få nye virkemidler knyttet til kliniske studier, helsedata, norsk produksjonskapasitet og eksport, til tross for regjeringens mål om økt verdiskaping og flere industrifinansierte studier.

Kap. 732 Regionale helseforetak

NHO Geneo støtter regjeringens forslag om å styrke aktivitetsinsentivene i spesialisthelsetjenesten og regjeringens mål om at pasienter normalt skal være i gang med behandling innen 60 dager. Dette forutsetter imidlertid at:

- helseforetakene inngår flere langsiktige avtaler innen rehabilitering, psykisk helsevern, rusbehandling og somatikk.
- pasientenes rett til behandling er styrende, uavhengig av om tjenesten leveres av offentlige, ideelle eller private virksomheter.
- det inngås langsiktige og bærekraftige avtaler med private aktører for å sikre tilstrekkelig behandlingsskapasitet og skape et realistisk grunnlag for å nå regjeringens ambisjon om 60 dagers ventetid til behandling.

Reservasjon av anskaffelser til ideelle aktører

Budsjettforslaget gir doble signaler når det på den ene siden legges opp til økt bruk av kapasitet fra private aktører, samtidig som regjeringen varsler fortsatt oppfølging av anmodningsvedtaket om bruk av reservasjonsadgangen for ideelle aktører i offentlige anskaffelser.

Ideelle aktører har en viktig plass i fellesskapets helse- og velferdstjenester, men innhold, kvalitet og ressursutnyttelse må være viktigere kriterier for valg av leverandør enn organisasjonsform.

Forebygging, rehabilitering og aktiv helse

NHO Geneo er positive til regjeringens forslag om:

- 10 mill. kroner til utprøving av intensiv trening i helseforetakene
- 10 mill. kroner til Helsedirektoratets arbeid med trening som del av behandling og oppfølging av personer med alvorlige psykiske lidelser eller rusproblemer

Vi mener samtidig at forebygging, rehabilitering og fysisk aktivitet fortsatt har en for beskjedne plass i helsepolitikken, noe også dette forslaget til statsbudsjett bekrefter. Skal flere kunne stå i arbeid og behovet for helse- og omsorgstjenester reduseres, må aktiv helse bli en langt mer integrert del av forebygging, behandling og rehabilitering.

Kap. 746 Direktoratet for medisinske produkter

NHO Geneo støtter regjeringens styrking av Direktoratet for medisinske produkter gjennom:

- 3 mill. kroner til markedstilsyn for medisinske produkter
- 8 mill. kroner til IT-støtte og overvåking av medisinske produkter

videre arbeid med medisinsk programvare, kunstig intelligens og metodevurderinger

Men vi vurderer samtidig at det fortsatt er et betydelig gap mellom ambisjoner og virkemidler.

Regjeringen foreslår også 12 mill. kroner til helhetlige terapiområdegjennomganger i regi av Direktoratet for medisinske produkter (kap. 700). NHO Geneo vurderer at forslaget favoriserer eldre og billigere legemidler på bekostning av innovasjon og tilgang til effektive legemidler.

Regjeringen har pålagt helseforetakene å investere minst 3 mrd. kroner årlig i medisinsk-teknisk utstyr og KI-løsninger. Dette er positivt, men det er uklart hvordan dette skal følges opp gjennom styring og finansiering.

NHO Geneo mener derfor at:

- investeringer i medisinsk teknologi må følges opp med tydelige krav til innføring og bruk
- gevinster av teknologi må måles og rapporteres
- medisinsk teknologi må ses som et produktivitetstiltak, ikke bare som en investeringskostnad

NHO Geneo er positive til regjeringens satsing på NorTrials, kliniske studier, forskning og innovasjon, offentlig-privat innovasjonssamarbeid og næringslivssamarbeid i helseforetakene. Samtidig er vi bekymret for at regjeringens veikart for helsenæringen ikke følges opp med tydelige økonomiske virkemidler.

Kap. 760 Kommunale helse- og omsorgstjenester

NHO Geneo støtter regjeringens forslag i kap. 761 om en tilsagnsramme på 4 064 mill. kroner til om lag 1 750 heldøgns omsorgsplasser i kommunene. Det er positivt at regjeringen ønsker å bygge og rehabilitere sykehjemsplasser og styrke den kommunale omsorgskapasiteten. Men vi mener at dette best skjer ved at kommunene åpner opp for langsiktig samarbeid med private aktører.

Omstillingstilskudd og helseteknologi

Regjeringen foreslår et nytt omstillingstilskudd på 681,7 mill. kroner til kommunene. Samtidig flyttes 127,2 mill. kroner fra den tidligere helseteknologiordningen inn i denne ordningen.

NHO Geneo støtter tiltak for økt omstilling, men vi er samtidig bekymret for at teknologiinnføringen kan miste kraft dersom midlene ikke lenger er tydelig knyttet til konkrete investeringer, særlig i digital hjemmeoppfølging og velferdsteknologi. Dette gjelder også journalsystemer, digitale samhandlingstjenester og KI.

Dersom Norge skal oppnå den produktivitetsveksten som helse- og omsorgstjenestene trenger, må helseteknologi fortsatt ha en tydelig og synlig prioritering.

Kap. 771 Tannhelsetjenester

NHO Geneo representerer private tannleger og støtter arbeidet med en tannhelsereform. Reformen må imidlertid bygge på den infrastrukturen som allerede finnes i norsk tannhelsetjeneste. Private tannleger står for hoveddelen av tannbehandlingen for voksne i Norge.

Offentlig finansiering innebærer ikke nødvendigvis offentlig drift. NHO Geneo mener reformen må ta utgangspunkt i den samlede kapasiteten i sektoren og ivareta pasientenes valgfrihet. Videre er det viktig å bruke eksisterende refusjonsordninger der det er hensiktsmessig, og å involvere private aktører tidlig i reformarbeidet, ettersom de utgjør en stor del av tilbudet i dag.